

Обраќање по повод пречекот на Новата 2023 година

Љупчо Коцарев, претседател на МАНУ

Почитувани членови на МАНУ

Почитувани вработени во МАНУ

Почитувани дами и господа, драги гости

Обраќањата, говорни или текстуални, по повод свечени пригоди, а таков настан е испраќањето на Старата и пречекот на Новата година, треба да провејуваат со ведрина и оптимизам. Иако сите знаеме што е тоа оптимизам, сепак би сакал да се осврнам, сосема накусо, на прашањето што подразбирам јас под овој поим. Зборот оптимизам (на латински *optimus* – најдобар) не подразбира дека збиднувањата и настаните треба да се толкуваат во најдобра светлина, без соочување со реалноста, тој не подразбира напразно надевање, туку, напротив, под зборот оптимизам се подразбира дека, иако историските околности се комплексни и, честопати, неповолни, сепак, во секој општествен момент, може да се најдат зрнца светлина – можности што водат кон подобра иднина. Оттука, ако оптимизмот, всушност, претставува способност да се препознаат можностите, тогаш, откако ќе се случи тоа препознавање, дали тие ќе се искористат или не, ќе зависи од индивидуалната и од колективната способност да се гради подобра иднина.

По повод денешниов настан, сосема накусо, ќе се осврнам на темата „политичката поларизација“. Во психологијата се разликуваат два вида поларизација: поларизација на ставови (мислења) и поларизација на афекти (се користи терминот афективна или емотивна поларизација). Во последниве години, повеќе истражувања покажуваат дека во многу држави, особено во современите демократии, партиските следбениците ги дискриминираат своите противници до степен на омраза. Тука ќе цитирам труд од 2019 година, во кој авторите, меѓу кои и професори на Универзитетот „Стенфорд“, зборувајќи за поларизацијата во САД, ќе напишат: „Додека претходната поларизацијата првенствено се манифестираше преку определени теми, во последниве години се појавува нов вид поделба меѓу граѓаните: обичните Американци сè повеќе не ги сакаат и не им веруваат на оние од другата страна“, за нив „членовите на другата партија се лицемерни, себични и затворени, и не се подготвени да се дружат преку партиски линии“.

Македонската академија на науките и уметностите во годината што ја испраќаме беше соочена со големи предизвици, но тоа што нè очекува во 2023 веројатно не може да се спореди со она што се случуваше во 2022 година. Поради намалениот основен буџет за 2023-тата, поради понижувачкиот однос на власта кон науката и уметноста, генерално, но особено кон Академијата, поради намалениот број вработени, посебно во Одделот за финансиски прашања и Секторот за правни, стручно-административни и општи работи, како и поради нееднаквиот третман од страна на Академијата кон сите вработените во МАНУ, Академијата е соочена со големи предизвици во 2023 година.

Сепак, иако општествените околности во Македонија, во ЕУ и на планетата Земја, денес се комплексни и за нас неповолни, јас и понатаму останувам оптимист, се надевам и верувам дека може и дека треба да ги зграпчиме можностите, за што ќе зборувам повеќе на Годишното собрание, што водат кон подобра иднина и на Академијата и на државата.

На сите членови на МАНУ и на нивните најблиски, на сите вработени во МАНУ и на нивните најблиски, и на сите соработници и пријатели на Академијата и на нивните најблиски, им ја честитам Новата 2023 година, посакувајќи им здравје, среќа, благосостојба и личен просперитет. Почитувани присутни, нека вашите срца и домови бидат исполнети со радост и спокојство.

Поларизации во едно општество секогаш ќе има, и тоа е добро за напредокот на општеството. Поларизацијата на ставовите ја следи максимата што му се припишува на Волтер: „Јас целосно не го одобрувам она што го зборуваш, но ќе го бранам до смрт твоето право тоа да го кажеш“. Од друга страна, помеѓу двете поларизации, на ставови и афекти, втората треба да се минимизира. За жал, политичката поларизација, сè почесто, насекаде во светот, тесно се поврзува со поларизацијата на афектите, што предизвикува домино ефект, уште поголема политичка поларизација (дури и екстремизам) меѓу граѓаните. Посакувам 2023 година да биде во знак на намалување (по можност, целосно искоренување) на емотивната поларизација меѓу членовите на МАНУ и меѓу вработените во МАНУ. Академијата е наш втор дом, па затоа посакувам во Академијата да се чувствувате „како во драг и пречеклив дом, како во куќа на пријател кому му ги носите како подарок вашата приврзаност, љубов и љубопитство“, а Академијата ќе ви „дарува сеќавање на неа, препознавање на самите нас дека сме биле во неа и дека уште сме“ (Матеја Матевски).

Би сакал да ја искористам оваа пригода, да им се заблагодарам на проф. м-р Дарија Андовска, декан на Факултетот за музичка уметност при УКИМ, за излегувањето во пресрет да го збогати овој настан со музички настап, на проф. д-р Вјекослав Танасковиќ, декан на Факултетот за земјоделски науки и храна при УКИМ, и на проф. д-р Кирил Сотировски, декан на Факултетот за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг при УКИМ, што во 2022 и во 2020 година, ги прогласија академиците Ѓорѓи Филиповски и Ханс Ем за нивни патрони, соодветно, па така, заедно со Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, во називите на три факултети на нашиот најстар и најценет универзитет – УКИМ, се содржани имињата на тројца членови на МАНУ.

Почитувани присутни,

секоја година, традиционално, Академијата им подарува пригодни подароци на своите членови по повод нивните јубилејни родендени и на вработените кои го оствариле правото на пензионирање во тековната година. Оттука, ги повикувам академик Алајдин Абаз и академик Божин Павловски, кои во 2022 година навршија 80 години, како и Славчо Ташевски, досегашен раководител на Библиотеката на МАНУ, да пристапат и во името на Академијата да им ги врачам подароците.

Посакувајќи ви весели новогодишни празници, овој настан ќе го завршиме со неколку музички нумери на композиторите Паоло Тости, Карл Милочер, Роберт Штолц и Дарија Андовска, во изведба на доцент м-р Иван Наумовски, баритон и вонреден професор д-р Елена Атанасовска Ивановска, придружба на пијано, од Факултетот за музичка уметност при УКИМ, на кои од сè срце им заблагодарам за учеството на овој настан.

По музичкиот настап, ве поканувам на дружење и на скроман коктел во просторот пред Свечената сала на МАНУ.

Скопје, 27 декември 2022 година